

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14CoP/140/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2623207286
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Bundzel
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2623207286.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Bundzela a sudcov JUDr. Róberta Foltána a JUDr. Kristíny Srnkovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: A. B., narodený XX.XX.XXXX a C. B., narodený XX.XX.XXXX, obe bytom ako matka, obe v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, deti rodičov, matky D. C. B., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom B. XXX/XX, E. A., prechodne bytom F. G. XXXX/X, E. – F. A., v konaní zastúpenej JUDr. Danou Fortuníkovou, advokátkou, so sídlom Kráľová nad Váhom 32, a otca C. B., narodeného XX.XX.XXXX, trvale bytom B. XXX/XX, E. A., v konaní zastúpeného JUDr. Editou Salajkovou Lehockou, advokátkou, so sídlom Štúrova 1267, Šaštín - Stráže, v konaní o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Senica č. k. 7P/24/2023-46 zo dňa 13.07.2023, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia (I. výrok) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (II. výrok).

2. Matka sa návrhom na vydanie neodkladného opatrenia domáhala, aby súd nahradil súhlas otca ako zákonného zástupcu maloletých detí na zápis detí pre školský rok 2023/2024 do Základnej školy, H. G. XX, E. a aby matke uložil povinnosť podať v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu návrh vo veci samej.

3. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) a ust. § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

4. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že po posúdení návrhu matky dospel k záveru, že jej tvrdenia uvádzané v návrhu nie sú preukázané bezo zbytku a takému návrhu nie je možné poskytnúť právnu ochranu. V rozhodnutí súdu prvej inštancie bolo konštatované, že matka nepreukázala nutnosť ani naliehavosť navrhovanej neodkladnej úpravy, a preto za danej dôkaznej situácie niet dôvodu na vydanie neodkladného opatrenia.

Matka sa odsťahovala s maloletými deťmi ako uvádzala čiastočne do E. a urobila tak skôr, ako bolo ukončené konanie o jej návrhu, vedené na súde pod sp. zn. 7P/11/2023 o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode. Až na jeseň 2022 sa matka začala rozhlíadať po novom bývaní, následne si našla prenájom 3-izbového bytu v E. od kamarátky, ktorá jej údajne umožní v byte bývať tak dlho ako matka bude chcieť. Uvádzala, že má v pláne zmeniť trvalé

bydlisko a odsťahovať sa do E., kde má aj prácu. Matka súdu však nepredložila, ani neponúkla žiadny relevantný dôvod (nájomná zmluva) na preukázanie tejto dôležitej skutočnosti, ktorá zostala len v rovine jej tvrdenia. Súd prvej inštancie mal za to, že individuálne rozhodnutia matky v tejto oblasti nie sú sice nepochopiteľné a nie sú nelogické, ale podľa názoru súdu sú značne predčasné, keď toho času nie je zrejme ako bude ukončené rozvodové konanie účastníkov a s tým spojené konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvoде, najmä s ohľadom na to, že manžel nie je aktuálne presvedčený o tom, či manželstvo je tak rozvrátené, že náprava nie je možná v dôsledku čoho bolo nariadené aj znalecké dokazovanie, ktoré podľa tvrdenia manžela má pre neho prioritu.

Matka poukázala na to, že maloleté deti prejavili záujem o návštevu školy v E. po tom, čo sa odsťahovala do E. a maloletým deťom sa tam veľmi páči, pričom aj samotný kolízny opatrovník z pohovoru s deťmi uzavrel, že obe deti nemajú problém so zmenou prostredia ani školy, v tejto súvislosti súd prvej inštancie uviedol, že nemá za to, že by takáto rýchla zmena bola v záujme maloletých detí a už vôbec nie vo forme nariadenia neodkladného opatrenia. Súd si bol vedomý a poukázal na to, že podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni. Maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré by nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 492/2015 zo dňa 22.06.2016). I keď má súd vždy na zreteli aj to, že nie je možné, aby stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzal a následne, aby založil svoje rozhodnutia iba na prianí dieťaťa a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESLP vo veci C. proti Fínsku č. 18249/02, bod 57-59 zo dňa 09.05.2006). Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že ak by návrhu matky vyhovel, takéto rozhodnutie by nerešpektovalo zákonnú úpravu obsiahnutú v § 25 Zákona o rodine, ani všeobecne platný princíp najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, pretože smeruje k odcudzeniu detí s otcom. Takéto rozhodnutie by prihliadalo výlučne na vyslovený názor maloletých detí, ktorý (hoci ho nepochybne treba brať do úvahy) však nemôže byť jediným rozhodujúcim faktorom pre prijatie rozhodnutia súdu k otázke nariadenia neodkladného opatrenia. Súd dospel k záveru, že nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia by znamenalo odopretie prístupu k súdu nielen otcovi, ale aj deťom samotným, ktoré však pre svoj vek 11 a 7 rokov zatiaľ nie sú dostatočne schopné posúdiť význam takéhoto rozhodnutia. Školu videli len zvonka a disponujú informáciami získanými výlučne od matky.

Znenie ust. § 24 ods. 4 Zákona o rodine ukladá súdom pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností rešpektovať právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom, dbať aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov i právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Súd prvej inštancie nebol presvedčený o tom, že ak matka s deťmi bude bývať v E. a deti by v E. chodili aj do školy už v súčasnosti, teda pred rozhodnutím vo veci samej týkajúcej sa rozvodu manželstva a úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvoде, bola by naplnená skutková podstata ust. § 24 ods. 4 Zákona o rodine.

O trovách konania rozhodol v súlade s ust. § 52 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

5. Uznesenie napadla riadnym a včasným odvolaním matka s návrhom na jeho zmenu úplným vyhovením jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia namietajúc, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávne a neúplne zisteného skutočného stavu veci (§ 62 ods. 1 CMP), z nesprávnych skutkových zistení (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP) a nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

Na odôvodnenie odvolania uviedla, že od začiatku spolupracuje, snaží sa maloleté deti motivovať k stretávaniu sa s otcom a o každej zmene informuje školu, súd i kolízneho opatrovníka. Nebolo jej zrejme, prečo súd doručoval a vyzýval otca na vyjadrenie sa k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, najmä, keď všetky skutočnosti, ktoré otec vo svojom vyjadrení k neodkladnému opatreniu uviedol súdu prvej inštancie na pojednávaní dňa 08.06.2023 v konaní vedenom pod sp. zn. 7P/11/2023. Otec nesúhlasil so zmenou školy maloletých detí, preto matka bola nútená využiť zákonnú možnosť, ktorou sa súdnou cestou domáha nahradenia jeho súhlasu. Dodala, že v podanom návrhu i v konaní vedenom pod sp. zn. 7P/11/2023 o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvoде uviedla všetky dôkazy, dôvody a súvislosti, prečo by malo byť ňou navrhované neodkladné opatrenie vydané. Uviedla, že čiastočne býva v E. aj s maloletými

deťmi, pričom cez týždeň musí bývať v E. A. z dôvodu, že deti tam navštevujú školu a nechce ich vystavovať každodennému zdĺhavému cestovaniu do a zo školy. To je jediný dôvod, pre ktorý sa nemohla plnohodnotne presťahovať do E.. Vykonaným šetrením v domácnosti v E. prostredníctvom dožiadaného kolízneho opatrovníka z E. nebola zistená žiadna pochybnosť o skutočnom bývaní matky v E. (s detskou izbou pre maloleté deti), preto nie je zrejmé, prečo súd prvej inštancie nadobudol pochybnosť o bývaní matky v E. a na podporu týchto tvrdení matka predložila odvolaciemu súdu potvrdenie o prechodnom pobyte v E.. Pokiaľ obaja rodičia bývajú v E. A., tak bývajú v nehnuteľnosti, ktorá má dve samostatné bytové jednotky, teda deti bývajú s matkou na poschodí, zatiaľ čo s otcom trávia čas minimálne. Bolo potvrdené, že otec nemá na maloleté deti čas, netrávi s nimi čas, ani im nevolá, keď spolu nie sú, a to ani na ich narodeniny a meniny. Základná škola v E. A. v správe uviedla, že na rodičovské združenia chodí výlučne matka, otca v podstate nepoznajú, iba sporadicky otec zavezie a vyzdvihne deti zo školy, primárne tak však robí matka. Namietala tvrdenia súdu prvej inštancie, že navštevovanie školy maloletými deťmi v E. bude mať za následok odcudzenie detí s otcom, keďže otec na záujmy detí žiadnym spôsobom neprihliada, nezaujíma ho ich názor, ako ani skutočnosť, že matka zabezpečuje odvoz a vyzdvihnutie detí zo školy a celkovú starostlivosť o ne. Otec nevyvíja žiadnu snahu tráviť s maloletými deťmi viac času, volať im, zaujímať sa o ich koníčky, preto sa matka nestotožnila s tým, že práve vyhovením jej návrhu by došlo k odcudzenia otca od detí. Poukázala na to, že odo dňa doručenia návrhu na neodkladné opatrenie otcovi, otec s ňou nekomunikuje a netrávi čas s maloletými deťmi. Dodala, že od 01.08.2023 nastupuje do nového zamestnania v E., na základe pracovnej zmluvy, čím je vylúčená možnosť vrátiť sa do E. A.. V čase podania návrhu mala zamestnanie, kvôli ktorému dokázala pracovať aj z E. A., aj z E.. Je nutné umožniť maloletým deťom chodiť do základnej školy v E., aby sa vyhli zdĺhavému dochádzaniu do školy, keďže matka bude nútená od septembra vozit' každý deň ráno maloleté deti z E. do E. A. a po skončení vyučovania chodiť pre ne a vozit' ich naspäť do E.. Ďalej namietala, že súd prvej inštancie odignoroval názor maloletých detí, ktoré jasne uviedli, že chcú ísť do školy do E.. Súd prvej inštancie vzal do úvahy iba názor otca, ale nezaoberal sa dôvodmi, pre ktoré otec neudelil súhlas. Poukázala na jej právo presťahovať sa, čo vyplýva zo základných ústavných práv v Slovenskej republike, preto nebolo náležitým, aby súd hodnotil jej konanie ako logické alebo nelogické. Po celý čas hľadá najvhodnejší spôsob, aby maloleté deti čo najmenej pociťovali rozchod rodičov. Súd prvej inštancie ju nemôže nútiť k tomu, aby žila v jednej domácnosti s otcom, pokiaľ je ich manželstvo trvalo rozvrátené a pokiaľ má prácu v inom meste. V konaní vedenom na súde pod sp. zn. 7P/11/2023 bolo nariadené znalecké dokazovanie kvôli preukázaniu možnosti obnovy manželstva, ktoré prebieha a ktoré môže trvať mesiace a roky, aj keď si každý z manželov vedie svoj samostatný život. Nutnosť nariadenia neodkladného opatrenia je podľa názoru matky v tom, že býva v E., má tam prácu, maloleté deti chcú ísť do E., radi trávia v E. čas, škola jej rozhodnutie akceptuje, kolízny opatrovník vyhodnotil jej presťahovanie sa kladne a to aj s poukazom na to, že sa blíži termín nástupu maloletých detí do školy. Konaním súdu prvej inštancie budú maloleté deti vystavené každodennému neúmernému dochádzaniu do školy, čo ich denne zaťažuje o minimálne dva hodiny z ich voľného času. Matka k odvolaniu pripojila SMS správy, potvrdenie o prechodnom pobyte a pracovnú zmluvu.

6. K odvolaniu matky sa vyjadril otec, keď uviedol, že rozhodnutie súdu o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia považuje za správne, logické a presvedčivé a navrhol, aby ho súd v celom rozsahu potvrdil ako vecne správne. Poukázal na to, že sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že nariadenie neodkladného opatrenia by znamenalo odopretie prístupu k súdu nielen jemu, ale aj samotným deťom. Nemal by možnosť pred súdom uviesť svoje argumenty a dôvody, pre ktoré nesúhlasí so zápisom detí do základnej školy v E., a teda aj s ich faktickým presťahovaním sa do E.. Súd mal pri svojom rozhodovaní širšiu vedomosť o situácii v rodine, a to z konania o rozvode manželstva, ktoré toho času na súde prebieha a nie je právoplatne skončené. Tvrdenia matky o nariadení znaleckého dokazovania v rozvode konaní, nemá v konaní o nariadení neodkladného opatrenia žiadnu relevanciu. Dodal, že nariadením neodkladného opatrenia by takáto rýchla zmena školy a prostredia nebola v záujme maloletých detí, ktoré majú v mieste ich doterajšieho bydliska v E. A., kde žijú od narodenia, zabezpečené všetky ich potreby, majú tam citové väzby a sociálne vzťahy v podobe rodiny a kamarátov. Toto prostredie dôverne poznajú a ich rýchle vytrhnutie z tohto prostredia nie je v ich záujme. V súvislosti s tým, že s deťmi nestrávil v júli ani jeden deň uviedol, že pracuje u nového zamestnávateľa v agrosektore a v mesiacoch júl a august prebieha žatva a s tým je spojená práca nielen cez týždeň, ale aj cez víkendy, a to často do noci. Poprel, že by o deti nemal záujem. Počas minulého roka plánoval, že počas letných prázdnin zostane doma až do septembra tak, aby mohol väčšiu časť tráviť s deťmi, keďže bol nezamestnaný, ale matka vzala deti do Zvolena, kde deti trávili väčšinu času

u jej sestry samé v byte. Neskôr sa dozvedel, že matka odišla na dovolenku do zahraničia, pričom ho o tejto skutočnosti neinformovala a deti mohli tráviť čas s ním.

7. V odvolacej replike matka uviedla, že názor súdu prvej inštancie i otca, že rýchle vytrhnutie detí z prostredia v E. A. nie je v ich záujme, je neopodstatneným a ničím nepodloženým tvrdením. Maloleté deti chodia spolu s matkou do E. a prostredie je im dobre známe, pričom vyjadrili záujem navštevovať školu v E.. Namietala, že súd prvej inštancie nerešpektoval skutočnosť, že má chrániť v prvom rade najlepší záujem dieťaťa, keď zamietol jej návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Poukázala na absurdné tvrdenia otca, že z dôvodu pracovnej vyťaženia – žatvy nemohol tráviť s deťmi čas, pretože nie je možné, aby otec pracoval nepretržite 31 dní v mesiaci od rána do noci a nevedel si nájsť čas ani len pár minút na to, aby sa s deťmi vôbec stretol. Otec nielenže netrávil čas s deťmi v júli, ale ani v auguste, teda nebol s nimi celé prázdniny. Keďže otec neprejavuje dostatočný záujem o maloleté deti, deti sú voči nemu odmietavé, i napriek motivácii matky, pretože chce, aby mal otec riadne vybudovaný vzťah s maloletými deťmi. Otec svojím konaním sám prispieva k odcudzeniu detí od neho tým, že sa im dostatočne nevenuje. Maloleté deti sa s otcom stretávajú každý druhý víkend. Maloletý C. sa v deň styku odíde opýtať otca (na prizemie spoločne obývaného domu), či s nimi tento víkend bude. Tento styk môže naďalej prebiehať, bez ohľadu na to, akú školu navštevujú. Otec na matkine SMS správy nereaguje a s matkou vôbec nekomunikuje. Akákoľvek matkina snaha je otcom odignorovaná. Uviedla, že maloleté deti sa do školy pripravujú výlučne s ňou a samotný nástup do školy i školské pomôcky pre deti zabezpečovala výhradne ona sama. Po víkende s otcom dostal maloletý C. slovné pokarhanie od učiteľky, lebo dieťa bolo v škole nepripravené, nebolo naučené a nemalo spravené domáce úlohy. Pani učiteľka odporučila matke, aby viac dohliadala na to, aby sa podobná záležitosť neopakovala. Otec žiadnym spôsobom finančne neprispieva na maloleté deti. Ďalej uviedla, že pracuje v E., kam musí každý deň dochádzať. Do E. A. sa vracia neskoro večer, zbytočne vyčerpaná z dvojhodinovej cesty a následne sa môže postarať o deti. Keď jej občas v zamestnaní umožnia prácu z domu, trávi tento čas v E. A., aby aspoň v tomto čase nezaťažovala maloleté deti. Dodala, že takéto jej dlhodobé psychické a fyzické vyčerpanie má negatívny vplyv na maloleté deti a na kvalitu ich života. Žiadala, aby súd nariadil neodkladné opatrenie, čím jej uľahčí starostlivosť o deti, skvalitní ich život a v neposlednom rade zmierni stres maloletých detí zo súčasnej neistoty.

8. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d) CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 62 CMP a § 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné, uznesenie súdu prvej inštancie je vecne správne, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 CSP).

9. Predmetom konania je návrh matky na nahradenie súhlasu otca so zápisom detí pre školský rok 2023/2024 do Základnej školy, H. G. XX, E..

10. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

11. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 324 ods. 1 CSP, pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 329 ods. 1, 2 a 3 CSP, súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

Podľa § 360 ods. 1 CMP, neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

Podľa § 367 ods. 3 CMP, uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

Podľa § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Školský zákon“), žiak plní povinnú školskú dochádzku v základnej škole v školskom obvode, v ktorom má trvalý pobyt (ďalej len "spádová škola"), ak zákonný zástupca pre svoje dieťa nevyberie inú základnú školu. Žiak môže plniť povinnú školskú dochádzku v inej ako spádovej škole, ak ho riaditeľ tejto školy prijme na základné vzdelávanie.

Podľa § 31 ods. 1 školského zákona, v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky v základnej škole môže žiak základnej školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia prestúpiť do inej základnej školy. O prestupe žiaka rozhoduje rozhodnutím o prijatí žiaka prestupom riaditeľ základnej školy, do ktorej sa žiak hlási. Rozhodnutie o prijatí žiaka prestupom nie je rozhodnutím o prijatí žiaka. Na základe žiadosti zákonného zástupcu žiaka alebo žiadosti zástupcu zariadenia a odporúčania lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo alebo odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie môže riaditeľ základnej školy rozhodnúť o prestupe žiaka aj do nižšieho ročníka.

Podľa § 144a ods. 1 školského zákona, na podaniach týkajúcich sa výchovy a vzdelávania, o ktorých sa rozhoduje v správnom konaní, sa vyžaduje podpis oboch zákonných zástupcov dieťaťa alebo nepľnoletého žiaka, ak odsek 2 neustanovuje inak.

Podľa § 144a ods. 2 školského zákona, podpis oboch zákonných zástupcov dieťaťa alebo nepľnoletého žiaka podľa odseku 1 sa nevyžaduje, ak a) jednému z rodičov bol obmedzený alebo pozastavený výkon rodičovských práv a povinností vo veciach výchovy a vzdelávania dieťaťa, ak jeden z rodičov bol pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností vo veciach výchovy a vzdelávania dieťaťa, alebo ak spôsobilosť jedného z rodičov na právne úkony bola obmedzená, b) jeden z rodičov nie je schopný zo zdravotných dôvodov podpísať sa, alebo c) vec neznesie odklad, zadováženie súhlasu druhého rodiča je spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou a je to v najlepšom záujme dieťaťa.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa článku 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadnia najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami

i využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Podľa článku 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie, pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

12. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva účel neodkladného opatrenia, ktorým je predbežná, rýchla i keď len dočasná úprava právnych (nielen faktických) pomerov účastníkov. Nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva (nároku) a aby neboli vážnejšie pochybnosti o jeho potrebe. Neodkladné opatrenie je inštitútom procesného práva, ktoré môže súd nariadiť, ak je potrebné, aby boli dočasne upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Neodkladné opatrenie je predbežným aj v tom zmysle, že sa ním neprejudikujú práva účastníkov a tretích osôb. Nie je konečným rozhodnutím, lebo jeho účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov. Nevyhnutným predpokladom pre vyhovenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie skutkových okolností, z ktorých plynie záver, že je život, zdravie a priaznivý vývoj maloletého dieťaťa vážne ohrozený alebo narušený, ak to vyžaduje verejný záujem, alebo ak je naliehavá potreba bezodkladne upraviť pomery. Táto naliehavosť je príčinou, že súd môže rozhodnúť iba na základe osvedčenia tvrdených skutočností bez toho, že by musel byť tvrdený nárok nepochybne preukázaný. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechané na úvahu súdu, pričom je potrebné starostlivo skúmať všetky dôsledky, ktoré by mohli nastať pre účastníka nenariadením neodkladného opatrenia.

13. Vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti sa nevyhnutnosť nariadiť neodkladné opatrenie posudzuje vždy z hľadiska záujmu maloletého dieťaťa, ktorý je prioritný, nadradený akémukoľvek inému záujmu, ktorá skutočnosť vyplýva aj z vyššie citovaného čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. Len v prípade osvedčenia bezprostredného ohrozenia dieťaťa, či osvedčenia iného závažného dôvodu, je na mieste rozhodnúť neodkladným opatrením. Potreba zabezpečenia ochrany maloletého dieťaťa vyplýva z ustanovení Zákona o rodine. Záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa, okrem iného, zohľadňuje úroveň starostlivosti o dieťa, bezpečnosť dieťaťa, ako aj bezpečnosť a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, ohrozenie vývinu dieťaťa a pod. Pre súd je prioritou záujem maloletého dieťaťa a vytvorenie stavu spravodlivej rovnováhy medzi záujmom dieťaťa a jeho rodičmi, pričom mimoriadny význam sa kladie na záujem dieťaťa, ktorý môže mať prednosť pred záujmom rodiča a neumožňuje rodičovi vynútiť si také opatrenia, ktoré by ohrozovali zdravie a rozvoj dieťaťa.

14. Pri nariaďovaní neodkladného opatrenia musia byť osvedčené okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto opatrenie. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou, najmä naliehavosťou jej riešenia. Preukázanie alebo aspoň osvedčenie skutočností odôvodňujúcich nariadenie neodkladného opatrenia sa posudzuje tak podľa obsahu návrhu, pripojených listín a skutkových okolností z nich vyplývajúcich, ale aj dôvodnosti návrhu z hľadiska právneho posúdenia veci. Účelom neodkladného opatrenia je totiž rýchle a pružné riešenie tej situácie, ktorá vyžaduje okamžitý zásah súdu (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo 3/2010).

15. Odvolací súd nemal dôvod nesúhlasiť s napadnutým rozhodnutím ako i s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia, teda s tými dôvodmi, pre ktoré bolo podľa súdu prvej inštancie potrebné návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnuť. Po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal všetkými predpokladmi, ktoré musia byť splnené na nariadenie neodkladného opatrenia a v napadnutom uznesení dostatočne vyložil, z akých dôvodov návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia nevyhovel.

16. Pokiaľ ide o námietku o nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie, odvolací súd uvádza, že právne posudzovanie je činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriadiuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy, na základe čoho dospieva k záveru, či právo prizná alebo neprizná. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom,

že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval).

17. Súd prvej inštancie vec právne posúdil ako nárok rodiča maloletých detí na bezodkladnú úpravu pomerov maloletých detí, podľa § 2 ods. 1 CMP, ust. § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že návrh matky nie je dôvodný, nakoľko v konaní nebola osvedčená potreba bezodkladnej úpravy pomerov maloletých detí spôsobom navrhovaným matkou. Takéto právne posúdenie veci ako aj závery súdu prvej inštancie odvolací súd považuje za správne a námietky matky o nesprávnom právnom posúdení veci za nedôvodné.

18. Ako už bolo uvedené vyššie, nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva (nároku) a aby neboli vážnejšie pochybnosti o jeho potrebe. Neodkladné opatrenie je inštitútom procesného práva, ktoré môže súd nariadiť, ak je potrebné, aby boli dočasne upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Odvolací súd nezistil nevyhnutnosť nariadenia neodkladného opatrenia, keďže z návrhu matky, ani z jej odvolania, či vyjadrenia nevyplývajú žiadne skutkové okolnosti, ktoré by osvedčovali kritickosť situácie maloletých detí v súvislosti s plnením ich školskej dochádzky (ktoré sú zákonné predpoklady ust. § 325 ods. 1 CSP). Matka zotráva na svojom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, avšak odvolací súd udáva, že z obsahu jej podaní nevyplýva žiadne ohrozenie záujmov maloletých detí vyžadujúce si bezodkladný zásah súdu do pomerov účastníkov konania. Neodkladné opatrenie má slúžiť tam, kde bez jeho nariadenia hrozí maloletým deťom ujma, alebo z iných dôležitých dôvodov úprava pomerov maloletých detí, ak si to vyžaduje ich záujem, čo v danom prípade matka neosvedčila. Maloleté deti si plnia povinnú školskú dochádzku na Základnej škole v E. A., v aktuálnom školskom roku (2023/2024) maloletý A. v 6. ročníku a maloletý C. v 2. ročníku, pričom zo žiadnych preložených listín nevyplýva, že by maloleté deti mali v škole nejaké problémy, prípadne by vystali iné okolnosti, pre ktoré by bolo potrebné bezodkladne meniť deťom školu. V prípade Základnej školy v E. A. sa navyše jedná o spádovú školu maloletých detí, a to bez ohľadu na to, že matka od 17.07.2023 nahlásila nie len seba, ale aj maloleté deti na prechodný pobyt do E. – F. A.. Matka v podanom návrhu, v odvolaní a ani v písomnom vyjadrení k vyjadreniu otca neosvedčila, že by pokračovanie maloletých detí vo vzdelávaní sa na Základnej škole v E. A. (oboma rodičmi zvolenej základnej školy, ktorú maloletý A. navštevuje už šiesty školský rok a maloletý C. druhý školský rok), znamenalo pre maloleté deti akékoľvek ohrozenie a takáto skutočnosť nevyplýva ani zo správy kolízneho opatrovníka a ani zo správy základnej školy zo dňa 16.06.2023 (v prípade maloletého A.).

19. Matka má Ústavou Slovenskej republiky garantované právo na slobodu pohybu a pobytu, teda môže sa slobodne presťahovať, v tomto prípade z E. A. do E.. Žiadny zákon neobmedzuje matku ani vo voľbe miesta zamestnania. Nie je však zrejmé, čo bolo dôvodom zmeny zamestnávateľa a tým aj miesta výkonu práce matkou, počnúc od 01.08.2023. Pokiaľ matka v odvolaní argumentuje tým, že je nutné umožniť maloletým deťom chodiť do základnej školy v E., aby sa vyhli zdĺhavému dochádzaniu z a do školy, keďže od septembra bude nútená ich vozit' každé ráno z E. do E. A. a po skončení vyučovania zasa opačným smerom, odvolaciemu súdu nie je zrejmé, prečo by deti nemohli s matkou bývať v E. A., kde navštevujú aj základnú školu a matka môže dochádzať do a zo zamestnania v Bratislave. Z následného vyjadrenia matky k vyjadreniu otca vyplývalo, že matka s deťmi býva v E. A., odkiaľ cestuje do a zo zamestnania v E., čo ju vyčerpáva, keďže je zaťažená cestovaním, čo má mať negatívny vplyv na maloleté deti. Odvolací súd udáva, že v E. A. matka s otcom vlastní rodinný dom, ktorý je rozdelený na dve bytové jednotky, pričom matka s deťmi obýva poschodie a otec prízemie tohto rodinného domu. Obe bytové jednotky pozostávajú z troch izieb, kuchyne a príslušenstva. Šetrením zo strany kolízneho opatrovníka neboli zistené žiadne nedostatky v bytových pomeroch rodičov. Pokiaľ sa matka rozhodla pre zamestnanie v E., čo je jej slobodné rozhodnutie, musela si byť vedomá zníženého komfortu spočívajúceho v cestovaní a dochádzaní a s tým spojenej časovej náročnosti. Takého konanie matky nespĺňa parametre dôvodnosti na nariadenie neodkladného opatrenia. Navyše matka sama tvrdí, že jej zo zamestnania občas umožnia prácu z domu, avšak neuviedla koľko dní z mesiaca pracuje formou „home office“, z čoho nesporne vyplýva, že nie je zaťažená každodenným cestovaním do a z E..

20. Vo vzťahu k tvrdeniam matky, že otec nereaguje na jej správy, čo jej sťažuje celkovú situáciu so starostlivosťou o maloleté deti, odvolaciemu súdu nie je zrejmé, z akého dôvodu rodičia medzi sebou nekomunikujú prostredníctvom inej formy kontaktu, či už telefonickými hovorami alebo osobne, najmä ak bývajú v spoločnom rodinnom dome, v dvoch oddelených bytových jednotkách. Pokiaľ aj matka tvrdí,

že ich vzťahy sú rozvrátené, obaja stále zostávajú rodičmi svojich detí a mali by si byť vedomí svojej rodičovskej zodpovednosti k deťom.

21. K nedôvodnej odvolacej námietke matky, že súd prvej inštancie úplne odignoroval názor maloletých detí, odvolací súd poukazuje na to, že za predpokladu, že dieťa je dostatočne rozumovo a emocionálne vyspelé, je nutné jeho želanie považovať za zásadné vodítko pri hľadaní jeho najlepšieho záujmu. Súčasne však nie je možné, aby súd postoj neploletého dieťaťa bez ďalšieho prevzal a aby svoje rozhodnutie založil na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmu (Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 23.04.2013 sp. zn. II. ÚS 4160/12). U mladších detí je potrebné ich názor hodnotiť s prihliadnutím k ich veku a rozumovej vyspelosti, čo aj súd prvej inštancie správne realizoval a odôvodnil v uznesení.

22. Z obsahu spisu v danej veci vyplýva, že na Okresnom súde Senica je vedené doposiaľ nerozhodnuté konanie, týkajúce sa maloletých detí, a to konanie sp. zn. 7P/11/2023 o návrhu matky na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode, v rámci ktorého bude súd prvej inštancie zisťovať všetky rozhodné okolnosti a vykonávať dokazovanie na hľadanie najlepšieho záujmu maloletých detí.

23. Odvolací súd apeluje na rodičov maloletých detí, aby sa v záujme zdravého duševného vývoja detí pokúsili v otázkach súvisiacich s ich výchovou nájsť aspoň základné obojstranne prijateľné východiská vzájomnej koexistencie. Zdôrazňuje im, že ich deti nedisponujú obrannými mechanizmami, ktoré im umožňujú sa adaptovať vo vzťahoch a ktoré vzhľadom na svoj vek, potrebujú v prvom rade vyrastať v prostredí vzájomného rešpektu, neupierania práva na oboch rodičov a v prostredí, v ktorom obaja rodičia dokážu rešpektovať úlohu a postavenie druhého rodiča v živote detí. Rodičia by si mali uvedomiť, že svojím vzájomným postojom a chovaním, ktoré maloleté deti vnímajú, im sprostredkovávajú hodnotové vzory a vzory chovania, ktoré by deťom v budúcnosti mali uľahčiť sociálnu interakciu a nadväzovanie pozitívnych sociálnych vzťahov (za správne hodnotové vzory nie je však možné považovať neschopnosť rodičov sa v základných otázkach starostlivosti o deti dohodnúť). Obaja rodičia sú dospelí ľudia, od ktorých ich spoločné deti úplne oprávnené a prirodzene očakávajú správanie dospelých a ktorí v prípade vzájomnej nespôlpráce, neschopnosti komunikovať vo veciach týkajúcich sa detí, pôjdu v konečnom dôsledku len proti záujmu maloletých detí, ktorým tým budú odopierať právo na pokojné a vzájomnými konfliktami rodičov nezaťažované detstvo.

24. Na základe uvedeného, keďže neboli splnené predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia, majú na zreteli najlepší záujem maloletého dieťaťa ako prvoradé hadisko pri jeho rozhodovaní, odvolací súd napadnuté zamietajúce uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil, keď odvolacie argumenty otca vyhodnotil ako neopodstatnené.

25. Ďalšie argumenty matky odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nepodstatné, nespôsobilé ovplyvniť posúdenie veci, keď i podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/2004, III.ÚS 209/2004, II.ÚS 200/2009).

26. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol za použitia ustanovenia § 396 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

27. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednomyseľne pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 CMP, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).